יז * ע"אִם נָפְלָה * טִפַּת (סא) דָּיוֹ (סב) לְתוֹךְ הָאוֹת (סג) * וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת (כו) הָאוֹת, אֵין תַּקָּנָה (כז) (סד) לִגְרֹר (סה) הַדְּיוֹ * וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה נִכָּר הָאוֹת, דְּהַיְנוּ (סו) חֵק תּוֹכוֹת * וּפְסוּל, מִשּׁוּם דְּכָעֵינַן 'וְכָתַב' (סז) וְלֹא וְחָקַק. וְהוּא הַדִּין אִם טָעָה * וְכָתַב דָּלֶ"ת בְּמָקוֹם רֵי"שׁ אוֹ בֵּי"ת בְּמָקוֹם (כמ) כָּ"ף,

ע (הָרֹא"ה) [הָרֹא"ש] פֶּרֶק ב' דְּגִיטִּין (סי' י"ט) וְסֵפֶר הַתְּרוּמָה סִימָן ר"ה, סְמַ"ג (עשין כב) וְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק א' (אות ק).

בְּאֵר הֵיטֵב

יז (כו) **הָאוֹת.** וְאִם הִיא מְחֻסָּרָה קוֹצָהּ שֶׁל אוֹת אוֹ שְׁנִּרְאָה כְּאִלּוּ הִיא גּוּפָהּ שֶׁל אוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהָאוֹת נִכֶּרֶת לְהַדְיָא פָּסוּל. רַדַּ"ךְ (סי' א חדר ל) וּכְנָסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט).

וּפְרִי חָדָשׁ בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן קכ"ה (ס"ח) סָעִיף קָטָן ט"ו חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב, וְאֵינִי רוֹאֶה טַעַם בְּהוֹרָאָה זוֹ, דְּאִי בְּקִשְׁתְּעֶבָּה הַגַּג אוֹ הַיְרֵךְ אוֹתוֹ טִפַּת דְּיוֹ שֶׁנָּפַל בְּגוּף הָאוֹת, מַה בְּכָךְ, וְיוּכַל לְתַקְּנוֹ וְלַחֲזֹר (לַעֲשׂוֹתוֹ כָּךְ) [לַעֲשׂוֹתוֹ דָּ"ךְ] בְּקַלְמוֹס וְאֵין כָּאן חֵק תּוֹכוֹת, וְכֵן כְּשֶׁהַקּוֹץ קָטָן כָּל דְּהוּ יוֹצֵא חוּץ לְאוֹת בְּאֹפֶן שֶׁאֵינוֹ מְשַׁנֶּה מִצּוּרַת הָאוֹת כְּלָל, וְגַם הָאוֹת נִכֶּרֶת לְלֹא חָכְמָה וְלֹא טִפָּשׁ, גַּם בָּזֶה נִרְאֶה לִי לְהַכְשִׁיר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כה), עַיֵּן שָׁם. אִם נָפְלָה טִפַּת דְּיוֹ, אֲפִלּוּ מֻחָק הַטִּפָּה לְגַמְרֵי וְנִמְחַק הָאוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה פָּסוּל, דְּבָעֵי שֶׁיִּהְא כָּל הָאוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה. רַדַּ"ךְ (שם חדר ס"א). נָפְלָה טִפַּת דְּיוֹ וְהִיא עֲשׂוּיָה כְּמִין חֲצִי אוֹת, לֹא אִשְׁכַּחְן מֵאן דְּשָׁרֵי לְהַשְׁלִים הָאוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה. הָרַ"ם אֶלְשָׁקָר סִימָן ה'. אֲבָל הַבַּיִת יוֹסֵף בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן קכ"ה (ד"ה אבל אם) מַכְשִׁיר, וְכֵן פָּסַק רְמ"א שָׁם סָעִיף ד'. כָּתַב מְהָרִי"קְ"ש (ערך לחם) בְּאֶבֶן עֵזֶר סִימָן קכ"ה דְּאִם עָשָׂה תֵּבָה חֲלוּקָה שִׁנְּרְאָה כְּשִׁתֵּי תֵּבוֹת, וְהָיְתָה בְּצַד שֶׁל הַחֲלָקִים שי"ן שֶׁל שִׁלְשָׁה רָאשִׁים יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה רָאשִׁין, וְהָאֲרִיכָהּ בְּכָךְ לְמִלּוֹאוֹת הַחֵלֶל שֶׁבְּאֶמְצַע חֲלָקֵי הַתֵּבָה, וְאַחַר כָּךְ גָּרַר מֵרָאשֵׁי הַשִּׁי"ן הָאֶמְצָעִים וְנִשְׁאֲרָה שי"ן שֶׁל שִׁלְשָׁה רָאשִׁים עֲשׂוּיִם מֵאֵלֶיהָ, כָּשֵׁר וְלֹא נִרְאֶה חֵק תּוֹכוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר טוֹב לְמֻחְק הָרֹאשׁ הָרִאשׁוֹן קֹדֶם כְּתִיבַת הָרֹאשׁ שֶׁהָאֲרִיךְ בּוֹ הַשִּׁי"ן. וּמַהֲרַ"ם בֶּן חֲבִיב (גט פשוט) שָׁם סָעִיף קָטָן ל"ה וּפְרִי חָדָשׁ שָׁם (ס"ח) סָעִיף קָטָן ט"ו דָּחֶה דְּבָרָיו, וְכָתְבוּ דִּבְכָהֵאי גַּוְנָא מִקְרֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּבָעֵינַן הַקָּפַת הָאוֹת מִגּוּפָהּ הַסְּתָ"מ: **יז (סא) דָּיוֹ.** וְהוּא הַדִּין צָבַע אַחֵר, אִם עַל יְדֵי זֶה נִשְׁתַּנָּה צוּרַת הָאוֹת. אֲבָל נָטָף שַׂעֲוָה עַל הָאוֹת, אַף שֶׁמְּכַסֶּה לְהָאוֹת וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת, אַף עַל פִּי כֵן (סד) מֻתָּר לְסַלֵּק, דְּשַׂעֲוָה אֵין מְכַסֶּה הַכְּתָב. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה טיפת): **(סב) לְתוֹךְ.** בֵּין שֶׁנָּגַע הַטִּפָּה בְּגוּף הָאוֹת אוֹ לֹא. וְהוּא הַדִּין אִם נָפְלָה הַטִּפָּה עַל קְנֵי הָאוֹת מַמָּשׁ וְנִתְפַּשֵּׁט הַטִּפָּה גַּם מִבַּחוּץ לְהָאוֹת עַד שֶׁאֵינוֹ נִכָּר הָאוֹת בְּתְמוּנָתוֹ עַל יְדֵי זֶה: **(סג) וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת.** בֵּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁתַּנָּה תְּמוּנָתָהּ לְאוֹת אַחֶרֶת, כְּגוֹן שֶׁנָּפְלָה טִפָּה תּוֹךְ חֲלַל בֵּי"ת וְנִרְאֵית כְּפ"א, אוֹ שֶׁאָבְדָה (פה) תְּמוּנָתָהּ וְאֵין שְׁמָהּ עָלֶיהָ. וְהוּא הַדִּין בְּשֶׁאָר אוֹתִיּוֹת. וַאֲפִלּוּ אִם עַל יְדֵי הַטִּפָּה נֶחְסַר (פו) רַק קוֹצָהּ שֶׁל יו"ד, בֵּין בְּיָמִין אוֹ (פז) שְׂמֹאל, פָּסוּל. וְאִם מִסְתַּפֵּק בָּהְאוֹת אִם צוּרָתוֹ עָלָיו אוֹ לֹא, מַרְאֶה (פח) לְתִינוֹק דְּלֹא חַכִּים וְלֹא טָפֵשׁ: **(סד) לִגְרֹר.** וַאֲפִלּוּ מַעֲבִיר קַלְמוֹס עַל הָאוֹת לְאַחַר שֶׁחַק תּוֹכוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כו): **(סה) הַדְּיוֹ.** וַאֲפִלּוּ אִם הַטִּפָּה (פט) לַח עֲדַיִן וְהָאוֹת כְּבָר (ע) נִתְיַבֵּשׁ, לֹא אָמְרִינַן שֶׁהִיא כִּכְסוּי בְּעָלְמָא עַל הָאוֹת, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים נִפְסַל צוּרַת הָאוֹת קֹדֶם הַתִּקּוּן: **(סו) חֵק תּוֹכוֹת.** פָּרוּשׁ, שֶׁחוֹקֵק (פצ) הַתּוֹךְ שֶׁל הָאוֹת וּכְבִיבוֹ, וּמְמַיְּלָא נִשְׁאָר מַה שֶּׁאֵינוֹ מוֹחֵק בְּצוּרַת אוֹת: **(סז) וְלֹא וְחָקַק.** וְזֶה גַּם כֵּן חֲקִיקָה מִקְרֵי, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ

חֵק תּוֹכוֹת וּפְסוּל, עַיֵּן שָׁם, וְהַתִּקּוּן הַשֵּׁנִי עִקֵּר. אִם כָּתַב שְׁתֵּי תֵּבוֹת בְּתֵבָה אַחַת עַל יְדֵי אוֹת יְתֵרָה בֵּינֵיהֶם, כְּגוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב בְּחוֹזֶק יד וְהוֹסִיף ק' בֵּין תֵּבַת חזק לְתֵבַת יד, כְּגוֹן זֶה בְּחוֹזֶק יד, אוֹ שֶׁכָּתַב בְּבְחוֹזֶק שֶׁהוֹסִיף ב' בְּתִחִלַּת תֵּבַת בְּחוֹזֶק, מֻתָּר לִמְחֹק הַבֵּי"ת וְהַקּו"ף שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְאֵין בְּכָךְ פְּסוּל מִשּׁוּם חֵק תּוֹכוֹת. גַּם פְּשׁוּט סִימָן קכ"ה סָעִיף קָטָן ל"ו. אִם נִדְבַּק רֶגֶל הֵהֵ"א כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה דַּק מְאֹד, וְתִינוֹק דִּלֹּא חָכָם וְלֹא טִפֵּשׁ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא ה"א, מִי שֶׁיִּכֹּל לְהַכְרִיד הֶרֶגֶל לִבְד לֹא אָמְתָה בְּיָדוֹ. הֶרְלְבַ"ח סִימָן א' (וצ"ז) (וצ"ח). וְהֶרְדַּ"ךְ בֵּית א' חֶדֶר ל"א וּפְרִי חָדָשׁ בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן קכ"ה (ס"ח סָעִיף קָטָן י') חָלְקוּ עָלָיו שֶׁאֵין לְהוֹרוֹת כֵּן בְּדָבָר וְרִאוּי לִגְעֹר בְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן. וְכֵן כָּתַב הָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כג) מֵאַחַר שֶׁנִּרְאֶה לְעַיִן שֶׁלֹּא נִשְׁאַר צוּרוֹת הָאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא דַּק, אַשּׁוּ בְּדָק אוֹ בְּעָב תְּלוּי, אִם הוּא דָּבוּק מַה לִּי עָב אוֹ דַּק. אִם נָפְלָה טִפַּת דְּיוֹ תּוֹךְ חֲלַל הַב' וְנִרְאֵית כְּפ' אוֹ שְׁאֵין שָׁם ב' עֲלֵיהֶ, אוֹ שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ אוֹת אַחֶרֶת וְאֵין שְׁמָהּ עֲלֵיהֶ, אֵין תַּקָּנָה לְמֻחְק. בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואי"ש פסל). שְׁנֵי בֵּיתֵי"ן הַסְּמוּכִים בְּחִבָּה אַחַת שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּתִחְתִּיתָן וְנִפְקְדָה צוּרַת הָאוֹת לְמַרְאִית הָעַיִן, שֶׁאֵינָהּ נִכֶּרֶת אִם הוּא בֵּי"ת אוֹ כ"ף, אֵין תַּקָּנָה לְגָרְרָהּ לְהַפְרִישׁ הַדִּבּוּק דְּמִקְרֵי חַק תּוֹכוֹת, כִּי אִם בְּמְחִיקַת הֶרֶגֶל הַשֵּׁנִי וְיַחְזֹר וְיִכְתְּבֶנּוּ. דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן פ"ט. אִם נָטָף שַׂעֲוָה וְסָלְקָה, מֻתָּר, אַף עַל פִּי שֶׁהָאוֹת אֵינָהּ נִכֶּרֶת, יוּכַל לִגְרֹר הַשַּׂעֲוָה וּלְסַלְּקָהּ וְאֵין כָּאן חֵק תּוֹכוֹת. פְּרִי חָדָשׁ (שם ס"ח), וְכֵן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כג): **(כו) לְגָרֹר.** אֲפִלּוּ מַעֲבִיר הַקַּלְמוֹס לְאַחַר שֶׁחַק תּוֹכוֹ, אֵינוֹ מוֹעִיל. עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כה): **(כמ) כָּ"ף.** וְהוּא הַדִּין אִפְכָּא:

בֵּאוּר הֲלָכָה

וּכְמוֹ שֶׁהִתִּיר הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כז) לִגְרֹר קְצֵה רֶגֶל הַד' הַנּוֹגֵעַ לַסּוֹף בְּלִי הֶפֶךְ קִלְף:

יז * אִם נָפְלָה וְכוּ'. דַּע דִּכְכָל דָּבָר שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ דְּלֹא מְהָנֵי גְּרִירָה בְּלִבַּד מֻחְמֶּצֶת פְּסוּל דְּחַק תּוֹכוֹת, מוּכָח מִפְּתִימַת הַפּוֹסְקִים דְּאֵין נִפְקָא מִינָהּ בֵּין אִם נַעֲשָׂה בְּצַד הַכְּתִיבָה אוֹ לְאַחַר הַכְּתִיבָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן פְּסוּל מֻחְמֶּצֶת שֶׁאֵינוֹ מֻקָּף גְּוִיל תְּלִיָּא בְּשִׁנּוּי הַתְּרוּצִים שֶׁכְּבָר יוֹסֵף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאִם תֹּאמַר הֵיכִי מַכְשְׁרִינַן, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסָעִיף ט"ז, וְכֵן אִיתָא בְּפֵרוּשׁ מִגְדִּים (עיין מש"ז סק"ח וא"א ס"ק כג) הָעֲתֶק לְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ה. וְעַיֵּן בְּסֶפֶר גַּט פְּשׁוּט בְּסִימָן קכ"ה בְּאֶבֶן הָעֵזֶר (ס"ק כג, לב):

*** טִפַּת דְּיוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן ס"א. וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר דֶּרֶךְ הַחַיִּים** בְּדִינֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה (דין על איזה טעות וכו') דִּין ל"ה, **נָטָף שַׂעֲוָה עַל אוֹת, בְּחֹל יִסִּירֶנָּה וְאִם הַנְּטִיפָה הִיא עַל אוֹתִיּוֹת מְשֻׁמָּות שֶׁאֵין נִמְחָקִין, אַף בְּחֹל אָסוּר,** שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לַחוֹשׁ שֶׁיִּתְקַלֵּף קְצָת מֵהָאוֹת עִמּוֹ, **כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, יִרְאֶה לַחֲמֵם הֵיטֵב הַגְּוִיל מִבַּחוּץ נֶגֶד מְקוֹם הַנְּטִיפָה, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹסִיר הַשַּׂעֲוָה בְּנָקֵל וְלֹא יִדָּבֵק בּוֹ מֵהַכְּתָב כְּלָל.** שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם בְּשַׁעַר ה' דִּין ד'], **וְאִם מֻשְׁבָּת, אִם נִרְאֶה הָאוֹת מְתוּקָּה וְיָכוֹל לִקְרוֹת בָּהּ כָּשֵׁר, אַף אִם הוּא מְכֻסֶּה שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה מִתּוֹךְ הַשַּׂעֲוָה, אִם נִמְצָא זֶה בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא,** כֵּיוָן שֶׁאֵין לִקְרוֹת בְּעַל פֶּה מַה שֶּׁמְּכֻסֶּה בְּשַׂעֲוָה, וְאֵין קוֹרִין בְּחָמְשִׁים מִפְּנֵי כְּבוֹד הַצִּבּוּר, וְלֵיכָא פְּגָמָא שֶׁל סֵפֶר, דְּתֹרֵי גַּבְרָא בְּתֹרֵי סִפְרָא לְאוֹ פְּגָמָא הוּא, **יֵשׁ לְהוֹצִיא אַחֶרֶת, וְאִם נִמְצָא בְּאֶמְצַע הַקְּרִיאָה, יֵשׁ לִקְרוֹת הַמְכֻסֶּה בְּעַל פֶּה, וְאַחַר כָּךְ יִסַּיֵּם בָּהּ מִנְּיַן הַקְּרוּאִים,** כֵּיוָן דִּכְבָר קָרָא מַה שֶּׁמְּכֻסֶּה בְּשַׂעֲוָה, מֻתָּר לִקְרוֹת לְהַלָּן בַּסֵּפֶר תּוֹרָה הַזֶּה, דְּאֵין פְּסוּל בָּזֶה מַה שֶּׁמְּכֻסֶּה בְּשַׂעֲוָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם הַנַּ"ל וּבְהִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּסִימָן זֶה (דפוס יהנסבורג). **וְכָתַב** עוֹד שָׁם **הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר, דְּאַמַּאי יִשְׂרָאֵל הַמְתַּקֵּן סִדּוּר הַפְּלוּי וּמַכְרָח לו לְהַנִּיחַ גְּוִיר וּלְדַבְּקוֹ עִם (פא"פ) עַל מְקוֹם הַיְּפֶה וּפוֹגֵעַ בְּשֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים,** דְּיֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ אִפְּשׁוּר מְחִיקָה, כֵּיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר לְקַלְּפוֹ שֶׁיִּהְיֶה כָּל הָאוֹתִיּוֹת קַיָּמִים וְנָרֵע יוֹתֵר מִשַּׁעֲוָה, עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה, **וּמִסִּיק דְּיֵעָשֶׂה הָאֻמָּן כֵּן, נַיְיתֵי נְיָר עַל כָּל שֵׁם וְשֵׁם נְיָר בִּלְי דָּבֵק אוֹ יִדְבַּק מְעַט בְּשַׂעֲוָה דִּלֹא הֲוֵי מְחִיקָה וְכַנַּ"ל** [וּמַה דְּאִסּוּר בְּשִׁבַּת גְּרִירַת הַשַּׂעֲוָה מֵעַל הַסֵּפֶר תּוֹרָה, הוּא מִשּׁוּם אַחֵר עַיֵּן שָׁם], **וְאַחַר כָּךְ יִדְבַּק הַנְּיָר (בפא"פ) דְּיִהְיֶה הַנְּיָר הַשֵּׁנִי מֻדְבָּק עַל הַנְּיָר רִאשׁוֹן שֶׁמִּנָּח עַל הַשֵּׁם,** וְזֶה לֹא הֲוֵי מְחִיקָה, דְּאִם יְקַלְּפוּ הַנְּיָר הַשֵּׁנִי יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם:

*** וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** בְּסָעִיף קָטָן (ס"ב) [ס"ז] **לְעִנְיַן אִם נָפַל עַל קְנֵי הָאוֹת מַמָּשׁ וְנִכָּר הָאוֹת, דְּכָתְבִנוּ שָׁם לְהַקֵּל בָּזֶה, אַף דְּהַפְרִי מִגְדִּים** בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב בְּסָעִיף קָטָן ט"ו **מְצַדֵּד לְהַחְמִיר בָּזֶה מִטַּעַם כָּתַב עַל כָּתַב, אִם לְאוֹ שִׁבְּשָׁעַת נְטִילַת הַשְּׁחָה כְּבָר נִתְיַבֵּשׁ הָאוֹת,** עַיֵּן שָׁם, כְּבָר הַשֵּׂג עַל זֶה מַחֲמַת כַּפָּה קַשְׁיוֹת, עַיֵּן בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה אֶבֶן הָעֵזֶר בְּסָדָר גִּטִּין, וְאַף שֶׁמִּיְּשְׁבוֹ שָׁם קְצָת, מִלְּבַד שֶׁהוּא ה"ח גָּדוֹל, **אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה אַחֲרֵי שֶׁרֹב הַפּוֹסְקִים מְקִלִּין אֲפִלּוּ בִּכְתָב עַל גַּבֵּי כָּתַב מַמָּשׁ,** וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה הַטִּפָּה דְּיוֹ שֶׁנָּפְלָה מַעֲצָמָהּ שֶׁאֵין שַׁיָּךְ שָׁם כָּתַב עָלָיו. **וְעוֹד נִרְאֶה לִי בָּזֶה עֲצָה אַחֶרֶת אֲפִלּוּ בִּכְתָב עַל גַּבֵּי כָּתַב מַמָּשׁ וְהַשֵּׁנִי הָיָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, דְּיֵעָבִיר עוֹד קוֹלְמוֹס עָלָיו לִשְׁמָהּ, וּמִמֵּה נַפְשָׁךְ מֵהֲנֵי וְלֹא מִיקְרֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן לְכְאוֹרָה,** מֵאַחַר דְּמַעֲת כְּתִיבָה הָרִאשׁוֹנָה צוּחְנָה עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף קָטָן (ל"ו) [ל"ט] בְּמָגֵן אַבְרָהָם:

*** וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה נָכֹר הָאוֹת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק סז) **בְּמֶה שֶׁכָּתְבְנוּ וּמִדִּינָא אֲפִלּוּ תִּקּוּן לֹא בָּעֵי נִכָּר. וְאִם נָפְלָה הַטִּפָּה מִבַּחוּץ לְהָאוֹת סָמוּךְ לְהָאוֹת בְּצַד הַכְּתִיבָה, אֲפִלּוּ אִם הָאוֹת נִכֶּרֶת עֲדַיִן וְלֹא נָגַע עַל יְדֵי זֶה לְאוֹת אַחֶרֶת, מִדִּינָא צָרִיךְ לְגָרֹר אֶת הַטִּפָּה בִּמְקוֹם הֲנָּגִיעָה בָּאוֹת,** דְּאִי לָאו הָכִי לֹא מִיתְחַשֵּׁיב הָאוֹת מֻקָּף גְּוִיל, כֵּן מֻשְׁמָע מִנּוֹדָע בִּיהוּדָה (אהע"ז מהדו"ק) בְּסִימָן פ"ה עַיֵּן שָׁם:

*** וּפְסוּל מִשּׁוּם דְּכָעֵינַן 'וְכָתַב' וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר עַל אֶבֶן הָעֵזֶר בְּסִימָן קכ"ה (ס"ח) **דְּמַחֲזִיק בָּזֶה לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א** (בתשובה ח"א סי' תר"א) **דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם חֵק תּוֹכוֹת,** הוֹאִיל דְּמִתְּחִלָּה נַעֲשָׂה אוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה, **וְכֵן בְּטָעָה וְכָתַב ד' בִּמְקוֹם רֵי"שׁ,** וְאֵין בָּזֶה רַק **מִשּׁוּם לְתָא דְּחַק תּוֹכוֹת מִדְּרַבָּנָן,** עַיֵּן שָׁם. **אֲבָל הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר** בְּחִדּוּשָׁיו פֹּה (משו"ת מהדו"ת סי' לו) **חוֹלֵק עַל זֶה** עַיֵּן שָׁם, **וְכֵן מוּכָח בְּיִם שֶׁל שְׁלֹמֹה** גִּטִּין דַּף כ' (סי' כג) **דְּהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא:**

*** וְכָתַב דָּלֶ"ת בִּמְקוֹם רֵי"שׁ. הוּא הַדִּין אִם נַעֲשָׂה ד' אַחַר שֶׁנִּגְמַר כְּתִיבַת הָרֵי"שׁ, גַּם כֵּן אֵין לְהַכְשִׁיר בַּחֲקִיקָה,** לְפִי מַה דְּפָסַק הַמְחַבֵּר בְּעִנְיַן טִפַּת דְּיוֹ וּבְעִנְיַן דְּבִיקַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יז **(מה)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כג): **(מו)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם רַדַּ"ךְ (סי' א חדר ל): **(מז)** פְּרִי מִגְדִּים (א"א ס"ק כג): **(מח)** אַחֲרוֹנִים בְּאֶבֶן הָעֵזֶר: **(מט)** ט"ז (ס"ק טו): **(נ)** פְּרִי מִגְדִּים (משו"ת שם): **(נא)** ט"ז (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לב

(סח) אֵין תַּקָּנָה (סט) לְמִחַק הַתָּג לְתַקֵּן הָאוֹת, מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּחָק (כט) תּוֹכוֹת: **יח * פמ״ם פְּתוּחָה** (ע) **שֶׁנִּדְבַּק פְּתִיחָתָהּ** (עא) * **וְנִסְתַּמְתָּה, אֵין מוֹעִיל לִגְרֹר הַדֶּבֶק** (עב) **וּלְפָתְחָהּ, מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּחָק תּוֹכוֹת.** (עד) צוּמֵה תַּקָּנָתָהּ, שֶׁיִּגְרֹר * כָּל הַחַרְטוֹם וְתִשָּׁאֵר (עה) כְּצוּרַת נו״ן כְּפוּפָה, וְאַחַר כָּךְ יִכְתֹּב מַה שֶּׁגָּרַר.

פ תְּשׁוּבַת הָרַא״שׁ כְּלָל (ה׳) [ג׳] (סי׳ טו), סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי׳ רה) [וְזִימְלוֹן] (הגה״מ שם) וּסְמ״ג (עשין כו).

צ מִבְּאֹר בְּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א הַמְּיֻחֶסֶת לְהָרַמְבָּ״ן סִימָן רל״ו, וְכֵן הוֹרָה מֹהֲרִי״ן חֶבְיב וּמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי לֵוִי בֶּבְנוּ (שו״ת מהרלב״ח סי׳ א).

בַּאֵר הַיטֵב

(כט) **תּוֹכוֹת.** וְדַוְקָא חָקִיקָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ, אֲבָל אִם כָּתַב רַ״שׁ דּוֹמֶה לְדָלֶ״ת וְרוֹצֶה לְהוֹסִיף עָלָיו דִּיו לַעֲשׂוֹתוֹ עָגוּל דְּהָוֵי רַ״שׁ, וְכֵן בְּעָשָׂה רַ״שׁ בְּמָקוֹם דָּלֶ״ת, יֵשׁ תַּקָּנָה לְהוֹסִיף עָלָיו דִּיו וְלַעֲשׂוֹתוֹ מְרֻבַּעַת וּמֻתָּר. וְהוּא הַדִּין מִבֵּי״ת לְכָ״ף אוֹ אִפְּכָא, נַמִּי דִּינָא הָכִי. וְכָל זֶה דַּיִּשׁ תַּקָּנָה לְתַקְּנוֹ, הַיְינוּ קֹדֶם שֶׁכָּתַב אוֹת אַחֶרֶת, אֲבָל לֹא אַחַר כָּךְ דְּאָז

בֵּאוּר הֲלָכָה

אוֹת לְאוֹת אֶפְלוּ אַחַר שְׁגִמְרָהּ, דְּלֹא כְּסָמ״ק (מצוה קנג). אַחַר כָּךְ מְצָאתִי בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁהֵצִיר בָּזֶה:

יח * מ״ם פְּתוּחָה שֶׁנִּדְבַּק. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ע) **שֶׁכָּתַב בְּדִין נִדְבַּק בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה דְּתָלוּי בְּדִין ה״א. וְיֵשׁ נִרְאֶה לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי לוֹמַר, דַּאֲפִלּוּ הַמִּקְלִין**

בְּדִין ה׳ כְּמֹכֵאָר בְּבֵית יוֹסֵף לְקַמָּן בְּסִימָן ל״ו (ד״ה אלו האותיות), **מוֹדִים בָּזֶה,** דְּהָרֵי עַל כָּל פָּנִים מ״ם סְתוּם הוּא, וּמַה לִּי אִם הִסְתִּימָה דַּקָּה אוֹ עָבָה, וְשָׁם רְאִיתֶם הוּא מִדְּאָמַר הַגְּמָרָא חִזְינָא לְסָפְרֵי דְּזִלְנֵי דְּחִלּוּ לְכַרְעֵיהּ דְּהֵ״א, מִשְׁמַע דְּהוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא, אֲבָל עֶצֶם תְּמוּנַת הֵ״א אֵין צָרִיךְ לְחִלּוֹת הַכְּרָעָא, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא דָּמֵי לְחֵי״ת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרִ״א לְקַמָּן בְּבֵאוּרוֹ, אוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ״א הַנִּדְפָּס מֻחְדָּשׁ עַל מְנָחוֹת (כט: ד״ה וקא חלו) עַיֵּן שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמ״ם דְּאֵין לָנוּ שׁוּם רְאָיָה לְקָרְאוֹ מ״ם פְּתוּחָה עַל יְדֵי שֶׁהִסְתִּימָה הִיא דַּקָּה:

*** וְנִסְתַּמְתָּה. עַיֵּן בֵּט״ז** אֲבָל הָעֶזְרָ בְּסִימָן קכ״ה סָעִיף ד׳ **שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא שֶׁנִּסְתַּם הַמ״ם אַחַר שְׁגִמְרָהּ, אֲבָל אִם סָתַם הַמ״ם קֹדֶם הַגְּמָר, בָּזֶה יָכוֹל לִגְרֹר הַסְּתוּם, כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף בְּרֹאשָׁהּ הַמְשֻׁפַּעַת כְּמִין יו״ד, עַל כֵּן יִגְרֹר תְּחִלָּה הַדְּבוּק וְאַחַר כָּךְ יִגְמֹר,** עַיֵּן שָׁם, וְנִרְאֶה דִּלְפִי דַּעַת הָרַדְ״ךְ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן ס״ז **גַּם בָּזֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר:**

*** כָּל הַחַרְטוֹם. נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּדַוְקָא שֶׁנִּדְבַּק בְּצַד כְּתִיבַת הַחַרְטוֹם, דְּהַחַרְטוֹם** הָאוֹת, בָּזֶה יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים, דְּהָרַדְ״ךְ (סי׳ א חדר יא) סוֹבֵר דְּלֹא מְהַנֵּי, דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן שֶׁנִּפְלָה הַשְׁפָּה עַל מְקֹצָת הָאוֹת, נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ שֵׁם כְּתִיבָה וְהָוֵי כַּחֲקִיקָה בְּעָלְמָא, וּמַה מְּהַנֵּי אַף אִם יִגְמֹר הָאוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִפְלָה עַל הַקְּלָף טִפַּת דְּיוֹ מַמָּשׁ וְנַעֲשָׂה כְּמִין חֲצִי אוֹת, דְּלֹא שָׁרֵי לְהַשְׁלִים הָאוֹת עַל יְדֵי כְּתִיבָה. וְהָרַמְ״א [בְּאֶבֶן הָעֶזֶר בְּסִימָן קכ״ה סָעִיף ד׳] מַקִּילִין אֲפִלּוּ בָּזֶה הַדִּין הָאַחֲרוֹן וְסוֹבְרִין דְּלֹא מִקְרֵי חַק תּוֹכוֹת אֶלָּא כְּשֶׁגּוֹמֵר הָאוֹת עַל יְדֵי חֲקִיקָה. אַךְ (עו) הָאַחֲרוֹנִים מְצַדְּדִין לְהַחְמִיר בָּזֶה הַדִּין הָאַחֲרוֹן, אִם לֹא שֶׁמּוֹשֵׁךְ (עז) הַטִּפַּת דְּיוֹ הַלְּחָה וּמִזְּזֶה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַד שֶׁעוֹשֶׂה מִמֶּנָּה אוֹת שָׁלֵם, דָּזֶה הָוֵי כְּתִיבָה: (סח) **אֵין תַּקָּנָה.** פְּרִישׁ. עַל יְדֵי הַמְּחִיקָה אֵין תַּקָּנָה, אֲבָל מֵאֵת לְהוֹסִיף דִּיו וְלַעֲשׂוֹתוֹ עָגֹל. וְכֵן אִם טָעָה וְכָתַב רַ״שׁ בִּמְקוֹם דָּלֶ״ת וְכָ״ף בִּמְקוֹם בֵּי״ת וְהוּא אוֹתִיּוֹת עִבְרִין, אֵין תַּקָּנָה שֶׁיִּגְרֹרֶן וְיַעֲמִידוֹ עַל זַי״ן, דָּזֶה הָוֵי כְּתִיבָה (סט) מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בֵּי״ת וְכָ״ף בִּמְקוֹם דָּלֶ״ת, אֵין תַּקָּנָה לִגְרֹר הָרֶגֶל שֶׁל הַהֵ״א וְיִשָּׁאֵר דָּלֶ״ת, דִּדְוֹמֶה לְסָמָ״ךְ וּבֵי״ת שֶׁנָּפַל טִפַּת דְּיוֹ שָׁם וְנִתְקַלְקֵל תְּמוּנָתוֹ עַל יְדֵי זֶה, דְּלֹא מְהַנֵּי גְּרִירַת הַטִּפָּה, מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף הָאוֹת, וְהָכִי נַמִּי כְּהַאי גַּוְנָא, אֶלָּא צָרִיךְ לִגְרֹר גַּם כֵּן קְצָת הַגַּג עַד שֶׁיִּשָּׁאֵר כְּמוֹ יו״ו, אוֹ לִגְרֹר (פ) הַיָּרֵךְ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר צוּרַת דָּלֶ״ת עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ יִכְתֹּב. (פפ) כְּלָלָא דְּמִלְּתָא, גּוֹרֵר לֹא מְהַנֵּי לְהִיוֹת כְּתִיבָה בְּכָךְ וּמִקְּרֵי חַק תּוֹכוֹת, אֲבָל כּוֹתֵב מְהַנֵּי, שְׁמַעֲבָה הָאוֹת מִדָּלֶ״ת רֵי״שׁ אוֹ מֵרֵי״שׁ דָּלֶ״ת שֶׁכּוֹתֵב הַתָּג. וּלְעִנְיַן שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן נַהֲפוֹךְ הוּא, גּוֹרֵר כָּשֵׁר, כְּגוֹן בְּדִבּוּק אוֹת לְאוֹת וּכְדִלְקַמָּן, דָּזֶה לֹא מִקְרֵי מַעֲשֶׂה בְּגוּף הָאוֹת, וְכוֹתֵב פָּסוּל. וּמַה שֶּׁהַתַּרְנוּ לְהוֹסִיף דִּיו וּלְהַעֲמִידָן עַל תְּמוּנָתָן, (פפ) הַיְינוּ כְּשֶׁלֹּא כָּתַב הָאוֹתִיּוֹת שֶׁאַחַר זֶה: (סט) **לְמֶחַק הַתָּג.** וַאֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ יִמְשׁךְ גַּם כֵּן גַּגּוֹ וְתַחְתִּיתוֹ שֶׁל הַכ״ף, (פג) לֹא מְהַנֵּי, דִּבְלָאוֹ הָכִי צוּרָתָהּ עָלֶיהָ: **יח (ע) שֶׁנִּדְבַּק.** פְּתוּחָה כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן לְעִנְיַן ה״א. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ס״ק פג) (עא) **וְנִסְתַּמְתָּה.** וְהָוֵי כְּמ״ם סְתוּם שֶׁמְּקוֹמוֹ, רַק בְּסוֹף תֵּבָה וְלֹא בְּאֶמְצָעִיתָהּ, (פד) וְכֵן כָּל אוֹתִיּוֹת מְנַצְּפָ״ךְ הַכְּפוּלִין בְּאֶלֶף בֵּית, כּוֹתֵב אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת בְּתִחִלַּת הַתֵּבָה וּבְאֶמְצָעִיתָהּ וְהָאַחֲרוֹנוֹת בַּסּוֹף, וְאִם שִׁנָּה פָּסוּל: (עב) **וּלְפָתְחָהּ.** וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵר אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּתְקַלְקֵל תְּמוּנָתָם בְּצַד הַכְּתִיבָה אוֹ אַחַר כָּךְ וְעַל יְדֵי הַגְּרִירָה יַעֲמִדוּ עַל תְּמוּנָתָם, כְּגוֹן דָּלֶ״ת שֶׁהִמְשִׁיךְ רַגְלוֹ וְדוֹמֶה לְכָ״ף פְּשׁוּטָה, וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, אֵין מוֹעִיל לָהֶן גְּרִירָה, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף הָאוֹת הַנִּשְׁאָר, אֶלָּא יִמְחַק רַגְלוֹ וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ס״ח, וְאַחַר כָּךְ יִכְתֹּב. וְהוּא הַדִּין דִּמְהַנֵּי בָּזֶה אִם הִמְשִׁיךְ גַּגּוֹ שֶׁל הָאוֹת לָרְחָבָהּ עַד שֶׁנִּרְאֶה לְכָל שֶׁהוּא דָּלֶ״ת. אֲבָל לְעֵיל בְּכָתַב הֵ״א בִּמְקוֹם דָּלֶ״ת דִּכְתִבְנוּ שָׁם דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן לִמְחֹק רֶגֶל הַדָּלֶ״ת אוֹ גַּגּוֹ מִלְּבַד רֶגֶל הַהֵ״א, (פה) לֹא מְהַנֵּי עֲצָה זוֹ דְּהַמְשָׁכַת גַּג הַדָּלֶ״ת, דַּהֲרֵי בְּלָאוֹ הָכִי צוּרָתוֹ עָלָיו, לְכָךְ לֹא מִקְרֵי זֶה שׁוּם תִּקּוּן: (עג) **כְּתִב תּוֹכוֹת.** דִּבְגוּף הָאוֹת אֵין עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה, אֶלָּא גּוֹרֵר הַסְּתִימָה. וְהוּא הַדִּין אִם טָעָה (פו) וְכָתַב חֵי״ת בְּמָקוֹם שְׁנֵי זַיְנִי״ן, אֵין מוֹעִיל לִגְרֹר הַגַּג לְבַד מֵהַךְ טַעֲמָא, אֶלָּא צָרִיךְ לִגְרֹרָם עַד שֶׁיְּבַטְּלֵם מִתְּמוּנָתָם. וְכֵן אִם טָעָה וְעָשָׂה כָ״ף פְּשׁוּטָה לְמַעְלָה כְּצֵין דָּלֶ״ת, שֶׁלְּפִי דַּעַת הָרַבָּה מִן הַפּוֹסְקִים הִיא פְּסוּלָה, כְּמוֹ שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן בְּסִימָן ל״ו (משנת סופרים אות כ״ף פשוטה), גַּם כֵּן אֵין מוֹעִיל (פז) לִגְרֹר הַגַּג וְלַעֲשׂוֹתָהּ עֲגֻלָּה, דְּהָוֵי חַק תּוֹכוֹת, אֶלָּא יוֹסִיף עָלֶיהָ דִּיו וְיַעֲשֶׂנָּה עֲגֻלָּה. וְנִרְאֶה (פפ) דְּלֹא מְעַכֵּב שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן בְּתִקּוּן זֶה, דִּבְלָאוֹ הָכִי צוּרָתָהּ עָלֶיהָ: (עד) **וּמַה תַּקָּנָתָהּ.** כֹּל שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף זֶה שֶׁיֵּשׁ תַּקָּנָה הַיְינוּ קֹדֶם שֶׁכָּתַב אוֹת אַחֶרֶת, דְּאִי לָאו הָכִי פָּסוּל בְּתִפִּלִּין וּמְזוּזוֹת דְּבָעֵינַן בָּהֶן כְּסִדְרָן דַּוְקָא, דְּלֹא מַעֲכַב בָּזֶה כְּסִדְרָן: (עה) **כְּצוּרַת נו״ן כְּפוּפָה.** כִּי כְּתִיבַת הַמ״ם פְּתוּחָה הוּא בְּשִׁתֵּי כְּתִיבוֹת, דְּהַיְינוּ בְּתִחִלָּה כּוֹתְבִין כְּמוֹ נו״ן כְּפוּפָה וְאַחַר כָּךְ תּוֹלִין בְּצִדָּהּ כְּמוֹ יו״ו, וְאִם כֵּן כָּל שֶׁנַּעֲשָׂה הַפְסוּל בּוֹ דְּהַיְינוּ הַיְוִי״ו, צָרִיךְ לְגָרְרוֹ כֻּלּוֹ, אֲבָל הַנּוּ״ן שֶׁנִּכְתַּב בְּהֶכְשֵׁר אֵין צָרִיךְ לְגָרְרוֹ. וְהוּא הַדִּין בְּכָל אוֹת שֶׁנִּכְתַּב בְּשִׁתֵּי כְּתִיבוֹת, כְּגוֹן גִּימ״ל וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְנַעֲשָׂה פְּסוּל בִּכְתִיבָה אַחַת, (פט) אֵין צָרִיךְ לִגְרֹר רַק אוֹתָהּ, לְאַפּוּקֵי בְּרֵי״שׁ שֶׁנַּעֲשָׂאָה כְּמִין דָּלֶ״ת, דִּבְכָעֵי גְּרִירַת כָּל הָאוֹת לִגְרֹר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף הָאוֹת, אֶלָּא (עג) יִגְרֹר גַּם כֵּן קְצָת מֵהָאוֹת עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר צוּרָתוֹ עָלָיו וְאַחַר כָּךְ יִכְתֹּב, אִם לֹא כָּתַב עַדַיִן אַחַר אוֹת זוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי פָּסוּל בְּתִפִּלִּין וּמְזוּזוֹת דְּבָעֵינַן כְּסִדְרָן. וְכָל זֶה הַדִּין דְּשֶׁלְּחָן עָרוּךְ הוּא מֻחְלָט אֵינוֹ נִכָּר וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה כְּתִיבָה הָרִאשׁוֹנָה, אֲבָל אִם לֹא נִשְׁתַּנָּה צוּרַת הָאוֹת יָכוֹל לִמְחֹק טִפַּת הַדְּיוֹ, וְאֵין חִלּוּק בֵּין שֶׁנָּפַל הַדְּיוֹ לְתוֹךְ חֲלַל הָאוֹת בִּלְבַד אוֹ גַּם עַל הָאוֹת גּוּפָא (עג) וְנִתְעַבֶּה גַּג הָאוֹת (פד) אוֹ גַּם הַיָּרֵךְ עַל יְדֵי זֶה, אֲפִלּוּ הָכִי יוֹכַל לְתַקֵּן וְלֹא מִקְרֵי חַק תּוֹכוֹת, מַאַחַר שֶׁהָאוֹת נִכָּר עַדַיִן. וּמִדִּינָא אֲפִלּוּ תִּקּוּן לֹא בְּעֵי בָּזֶה, רַק יוֹתֵר טוֹב שֶׁיְּתַקֵּן, עַל כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן זֶה אֲפִלּוּ בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת דְּבָעֵינַן כְּסִדְרָן, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה ואינה). וְדַע עוֹד, דְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ מַיְירֵי אֲפִלּוּ נָפְלָה הַטִּפָּה אַחַר שֶׁגִּמַּר הָאוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נָפְלָה קֹדֶם שֶׁגִּמַּר הָאוֹת כַּדִּין וְגָמַר מִתְּחִלָּה הָאוֹת וְאֵין נִכָּר עַדַיִן, דְּבָזֶה (עה) כְּלֵי עָלְמָא סוֹבְרִים דְּאֵין תַּקָּנָה בִּגְרִירַת הַטִּפָּה, דַּהֲרֵי לֹא הָיָה עָלָיו מֵעוֹלָם שָׁם אוֹת רַק עַתָּה עַל יְדֵי גְּרִירָה, וְהָוֵי חַק תּוֹכוֹת מַמָּשׁ. אַךְ אִם גָּרַר מִתְּחִלָּה הַטִּפָּה וְרוֹצֶה עַתָּה לִגְמֹר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עא) מְפָעֵיף י״ח: (עב) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק כד) וּפְרִי חָדָשׁ בְּאֶבֶן הָעֶזֶר בְּסִימָן קכ״ה (ס״ק כג). וּפְרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ק כג) כָּתַב גַּם כֵּן דַּיֵּשׁ מַחְמִירִין דְּהַגְּוָ״ה שָׁם, לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה דְּלֹא הָוֵי כָּתְב עַל גַּבֵּי כָּתְב. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה ואינה): (עג) אֲפִלּוּ הַסְּמ״ק (מצוה קנג), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בסמ״ק): (עד) וּמַה תַּקָּנָתָהּ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (שם) בְּשֵׁם הַשֵּׁ״ז דְּאָכֵן הָעֶזְרָ (סי׳ קכה סק״י), וְהַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, וְעוֹד שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה אֶבֶן הָעֶזֶר סִימָן קכ״ה סָעִיף (ח׳) [ד׳] (סק״ו): (עה) טַ״ז (סק״ו) בְּאֶבֶן הָעֶזֶר (שם), מוּבָא פֹּה בְּפְרִי מְגַדִּים (שם): (עה) טַ״ז (ס״ק טו) וּפְרִי מְגַדִּים: (עו) פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ק כה) (סי׳ מ״ז) [וּבְמִשְׁבְּצוֹת זָהָב] סָעִיף קָטָן י״ז: (פ) פְּרוּשׁ גָּלוּי, דְּאִי לָאו הָכִי שָׁם דָּלֶ״ת עָלָיו כַּנַּ״ל בְּסָעִיף ט״ו, פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם בְּדִבְרֵי צוּרַת אוֹתִיּוֹת בְּסִימָן ל״ב אוֹת ד׳: (פפ) פְּרִי מְגַדִּים (משו״ת ס״ק טז): (פצ) טַ״ז (ס״ק טז): (צא) פְּרִי מְגַדִּים בְּפָתִיחָה לְסִימָן ל״ב (א״א סוף הסימן ד״ה השלישי): **יח (צב)** מַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פ״כ הי״א) וּבְאוּר הַגְּרִ״א: (צד) פְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ל״ב בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סוף הסימן) בְּדִבְרֵי צוּרַת אוֹתִיּוֹת אוֹת ד׳: (צו) פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַבַּיִת שְׁמוּאֵל (סי׳ קכה סק״ג) סָעִיף קָטָן כ״ו: (צז) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן כ״ו: (צח) פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם שָׁם (סוף הסימן) אוֹת כ׳: (צט) טַ״ז (סי״ק יח):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah